

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Друштво аграрних економиста Србије и Црне Горе
The Society of Agricultural Economists of SCG
Савез пољопривредних инжењера и техничара Југославије
Association of Agricultural Engineers and Technicians of Yugoslavia
Институт за економику пољопривреде Београд
Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Богдан БУЛАТОВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Владимир ГРБИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Eugenia SEROVA, Ph. D., Institute for Transition and Economy, Moscow, Russia
др Весна ПОПОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Никола МАРИНОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

53.

Београд, октобар-децембар, 2006. године
Belgrade, October-December, 2006

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за менаџмент, Ваљево
др Јелена БИРОВЉЕВ	Економски факултет, Суботица
др Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ	Друштво аграрних економиста Војводине
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Биљана ЗОРНИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Љубомир ПЕЈОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Данило ТОМИЋ	Регионална Привредна комора, Нови Сад
др Радован ТОМИЋ	Виша пословна школа, Нови Сад
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС
број: 413-4577-02, од 17. јуна 1973. године, часопис је ослобођен
пореза на промет.

Тираж: 250 примерака

Штампа: DIS PUBLIC, Beograd

Белешке / Notes

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

Радован Пејановић, Милан Р. Милановић, Драго Цвијановић ТРАНЗИЦИЈА (ПОЉО)ПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ - домети, ефекти и ограничења -	937
Горан Поповић МЕРЕЊЕ МАКРОЕКОНОМСКЕ ЕФИКАСНОСТИ УЛАГАЊА У РУРАЛНИ СЕКТОР МЕТОДОМ КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА	947
Мирјана Цоцковић-Крстић ЈАЧАЊЕ УЛОГЕ ТРЖИШТА И ДАЉИ РАЗВОЈ АКТИВНЕ МАКРОЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ	963
Миладин М. Шеварлић ТРАКТАТ О ДОМАЋИНСТВУ И ГАЗДИНСТВУ	977
Јонел Субић, Весна Поповић, Драго Цвијановић МИКРОМОДЕЛИ ЗА ОЦЕНУ ЕКОЛОШКЕ ОДРЖИВОСТИ У ПОЉОПРИВРЕДИ	987
Nicolae Istudor THE ASSOCIATIONS OF AGRICULTURAL PRODUCERS FOR SALE OF AGRICULTURAL PRODUCTS	999
Биљана Вељковић и сарадници ПРОФИТАБИЛНОСТ ПРОИЗВОДЊЕ МАЛИНЕ НА ПОДРУЧЈУ СРБИЈЕ	1013
Зоран Рајић и сарадници УПРАВЉАЊЕ РЕСУРСИМА У КОНТЕКСТУ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ	1023
Сањин Ивановић УТВРЂИВАЊЕ ПРИНОСНЕ ВРЕДНОСТИ СТАЈЕ ЗА МУЗНЕ КРАВЕ	1039
Даница Бошњак, Мирјана Васић ПАСУЉ У СТРУКТУРИ СЕТВЕ ВОЈВОДИНЕ	1055
Маја Штрбац, Драго Цвијановић, Бранислав Влаховић ПРОГНОЗА ПОТРОШЊЕ ВОЋА ЗА 2007. ГОДИНУ	1065
Ружица Мрдаковић-Цветковић и сарадници МЕСТО СРБИЈЕ У ИНТЕГРАЦИОНИМ ПРОЦЕСИМА У ЕВРОПИ	1077

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE**

CONTENT

Radovan Pejanović, Milan R. Milanović, Drago Cvijanović TRANSITION OF AGRICULTURE IN THE REPUBLIC OF SERBIA - achievements, effects and limitations -	937
Goran Popović MACROECONOMIC EFFICIENCY MEASUREMENT OF THE INVESTED FUNDS INTO A RURAL AREA OR SECTOR WITH A METHOD OF A CAPITAL COEFFICIENT	947
Mirjana Cocović-Krstić STRENGTHENING THE ROLE OF THE MARKET AND FURTHER DEVELOPMENT OF ACTIVE MACROECONOMIC POLICY	963
Miladin M. Ševarlić TRACTATE ON HOUSEHOLD AND FARM	977
Jonel Subić, Vesna Popović, Drago Cvijanović METHODES FOR EVALUATION OF ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY ON AGRICULTURAL HOLDINGS	987
Nicolae Istudor THE ASSOCIATIONS OF AGRICULTURAL PRODUCERS FOR SALE OF AGRICULTURAL PRODUCTS	999
Biljana Veljković i saradnici PROFITABILITY IN RASPBERRY PRODUCTION IN SERBIA	1013
Zoran Rajić i saradnici RESOURCE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF AGRICULTURE DEVELOPMENT	1023
Sanjin Ivanović DETERMINATION OF THE MILK COW BARN YIELD VALUE	1039
Danica Bošnjak, Mirjana Vasić THE DRY BEAN IN SOWING STRUCTURE IN THE VOIVODINA PROVINCE	1055
Maja Štrbac, Drago Cvijanović, Branislav Vlahović THE CONSUMPTION OF FRUIT FOR THE YEAR 2007	1065
Ружица Мрдаковић-Цветковић и сарадници SERBIAN PLACE IN EUROPEAN INTEGRATION	1077

ТРАНЗИЦИЈА (ПОЉО)ПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ - домети, ефекти и ограничења -

Др Радован Пејановић¹, ред. проф.,
Др Милан Р. Милановић², ред. проф.
Др Драго Цвијановић³, научни саветник

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

² Мегатренд универзитет, Београд

³ Институт за економику пољопривреде, Београд

Абстракт: Аутори разматрају актуелне проблеме транзиције пољопривреде Републике Србије, њене домете, ефекте и ограничења. Досадашње транзиционе реформе нису дале, по мишљењу аутора, очекиване позитивне ефекте. Узроци су системске природе. То се манифестује на различите начине: развојна нестабилност пољопривреде; неповољна аграрна структура и пад продуктивности; пад конкурентности; неефикасност аграрне политике; демографско пражњење и пропадање села; раст отпора променама.

Аутори предлажу мере и акције за превазилажење наведеног стања, како би се транзиција учинила ефикаснијом и подношљивијом.

Кључне речи: транзиција, криза, пољопривреда, аграрна политика, отпори променама, ограничења.

TRANSITION OF AGRICULTURE IN THE REPUBLIC OF SERBIA - achievements, effects and limitations -

Radovan Pejanović¹, Ph.D.,
Milan R. Milanović², Ph.D.
Drago Cvijanović³, Ph.D.,

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad

² Megatrend University, Belgrade

³ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Summary. The authors consider the current issues of the transition of agriculture in the Republic of Serbia, its achievements, effects and limitations. According to their opinion, the transitional reforms, so far, have not had the anticipated positive effects. The causes lie in the system. It is manifested in different ways: the developing instability of agriculture; unfavourable agrarian structure and decrease in productivity; decline of competitiveness; inefficiency of agrarian policy; the decrease in population and deterioration of villages; growing resistance to changes.

The authors propose the measures and activities for overcoming the existing status, as to make the transition more efficient and bearable.

Key words: transition, crisis, agriculture, agrarian policy, resistance to changes and limitations.

МЕРЕЊЕ МАКРОЕКОНОМСКЕ ЕФИКАСНОСТИ УЛАГАЊА У РУРАЛНИ СЕКТОР МЕТОДОМ КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА

Др Горан Поповић¹, доцент

¹ Економски факултет, Бања Лука

Абстракт: Анализа макроекономске ефикасности инвестирања је један од основних поступака оцењивања успешности развојне политике на одређеном економском простору. Успешност у креирању и имплементацији развоја не подразумева само довољан износ инвестиција, већ и ефикасност њиховог коришћења. Однос инвестиција и оствареног БДП, или нпр. однос капитала, односно фиксних фондова, према оствареним *outputs* називамо капиталним коефицијентима. Они изражавају макроекономску ефикасност инвестираних средстава у одређено подручје или сектор. Капитални коефицијенти се могу појавити и као конституенти сложенијих развојних модела. Њихово коришћење је значајно за оцењивање ефикасности донесених одлука, од стране централних, регионалних и локалних институција које проводе политику и мере одрживог и интегралног руралног развоја. Капиталне коефицијенте руралног подручја можемо израчунавати као територијалне и секторске, просечне и маргиналне, обичне и технолошке, те коефицијенте на бруто или нето основици. Њихово кретање у руралном комплексу подразумева одређене специфичности, односно анализу важних субефеката у процесу инвестирања и акумулације фиксних фондова. Ово се посебно односи на промене у кретању цена земље, као резултата дугогодишњих инвестирања у одрживи развој и рурална подручја.

Кључне речи: Капитални коефицијенти, инвестиције, ефикасност, рурални развој, одрживи развој, цена земље.

MACROECONOMIC EFFICIENCY MEASUREMENT OF THE INVESTED FUNDS INTO A RURAL AREA OR SECTOR WITH A METHOD OF A CAPITAL COEFFICIENT

Goran Popovic, Ph.D.

Faculty of Economics, Banja Luka

Abstract: Macroeconomic efficiency analysis of the investment is one of the definite economic area. The efficiency in creation and development implementation does not imply only sufficient investment sum, but also the efficiently of their use. The relation of the investment and a realized GDP or for example a capital relation, fixed funds respectively, according to a realized inputs, we call them the capital coefficients. They express the macroeconomic efficiency of the invested funds into a certain area or sector. The capital coefficients can appear also as the constituents of the more composite developed models. Their use is important for the efficiency valuation of the adopted decision by the central, regional and local institutions, that conduct the policy and the measures of the sustainable and integral rural development.

The capital coefficients of the rural area we can calculate as the territorial and sector ones, the approximate and marginal ones, the usual and technological ones, and the coefficients to gross or not base. Their circulation in a rural complex understand the certain specifications, the analysis of the important subeffects in the investment process and the accumulation of the fixed funds respectively. This is particularly related to the changes of the country prices in the circulation, as a result of the long-standing investments into the sustainable development and the rural areas.

Key words: capital coefficients, investments, efficiency, rural development, sustainable development, country price.

ЈАЧАЊЕ УЛОГЕ ТРЖИШТА И ДАЉИ РАЗВОЈ АКТИВНЕ МАКРОЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ

Др Мирјана Цоковић-Крстић¹, доцент

¹ Мегатренд универзитет примењених наука, Београд, Факултет за менаџмент Зајечар

Абстракт: У процесу транзиције и глобализације израда ефикасног система привређивања мора почивати на тржишно оријентисаној привреди и адекватним мерама економске политике

Ширење и јачање улоге тржишта и економских законитости постаје потреба, тим пре што је тржиште најбољи валоризатор свих вредности. Међутим, привреда не може да покаже оптималне привредне резултате ако се препусти само тржишту. Њој су потребне одговарајуће мере макроекономске политике у области привредне активности, запослености, стабилности цена, односно инфлације и спољно економских проблема. Економска политика треба да полази од тржишта и његовог деловања, с тим да коригује, отклања његову стихижност, усклађује развој и доприноси ефикасности и рационалности. Одређена комплементарност тржишта и економске политике је важна ради остварења стратегије развоја, односно ради рационалног и успешног привређивања.

Једнако је од значаја координација и интеграција монетарно-кредитне и фискалне политике (пореске политике и политике јавних расхода). Инструменти економске политике, монетарна и фискална политика, су две економске дисциплине, само два дела, два подсистема јединствене финансијске политике. Заједничка активност монетарне и фискалне политике постаје неопходност – закон савремених финансија. Потребно је да се обе политике комплементарно и истовремено користе са осталим парцијалним политикама, ради постизања стабилизације у најширем смислу речи.

Стратегија успешне економске реформе наше привреде мора да се усмери на јачање конкурентности, да се направи одлучнији корак у тржишним реформама, да иде даље у правцу приватизације, реформе администрације и правосуђа, али у смислу усаглашавања са правном и административном регулативом Европске уније. Наиме, нашој привреди су потребне нове инвестиције, јасна стратегија развоја, интензивнији раст индустријске производње, нове технологије и тржишно репозиционирање да би остварила бољу конкурентску позицију и динамичнији пласман робе на инострано тржиште. Све то у циљу макроекономске стабилности и придруживања Европској унији.

Кључне речи: тржиште, закон вредности, економска политика, привредни раст, запосленост, инфлација, реструктурирање, приватизација, конкуренција, макроекономска стабилност, европска унија

STRENGTHENING THE ROLE OF THE MARKET AND FURTHER DEVELOPMENT OF ACTIVE MACROECONOMIC POLICY

Mirjana Cocovic-Krstic¹, Ph.D.

¹ Megatrend University of Applied Sciences, Belgrade Faculty of Management, Zajecar

Abstract In the process of transition and globalization, the creation of an efficient system of economic activities has to be based on the market- oriented economy and adequate measures of economic policy.

The strengthening and enlargement of the role of the market and economic laws becomes a need all the more as the market is the best factor of valuation of all values. However, economy cannot show optimal economic results if it rests only on the market. It requires certain measures of macroeconomic policy in the field of economic activities, employment, price stability, that is, inflation and problems regarding foreign economy. The starting point for economic policy should be the market and the market effects, in the sense that it corrects or removes its randomness, adjusts the development and contributes to efficiency and rationality. Therefore, the existence of certain level of complementarity between the market and economic policy is very important for accomplishing development strategy, that is for rational and successful economic activities

Of the same importance is the coordination and intergration of monetarycredit and fiscal policy(.public revenue and tax policy). The instruments of economic policy, monetary and fiscal policy, are two economic disciplines, only two parts, two sub-systems of the inique financial policy. Joint activity of monetary and fiscal policy becomes a necessity – the law of modern finances. What is needed is that both policies are complementary and at the same time used with other partial policies in order to accomplish stability in the broadest sense of the word.

The strategy for successful economic reforms in our economy has to be aimed at strengthening the competition in tne market, at making more decisive steps towards market reforms, privatization administration and judicial reform, and all this in accordance with legal and administrative standards of the European Union. In other words, our economy needs new investments, a clearly-stated development strategy, more rapid growth of industrial development, new technologies and repositioning in the market in order to achieve a better position compared to our competition and more dynamuc marketing in the foreign market. The aim of all these activities is macroeconomic stability and joining the European Union.

Key words: market, law of value, economic policy, monetary-credit policy, fiscal policy, economic growth, employment, inflation, development strategy, complementarity, coordination, synchronization, restructuring, privatization, competiition, economic solvency, macroeconomic stability, European union

ТРАКТАТ О ДОМАЋИНСТВУ И ГАЗДИНСТВУ

Др Миладин М. Шеварлић¹, ред. проф.

¹ Пољопривредни факултет, Београд – Земун

Абстракт: У овом раду аутор наставља и проширује промишљања о семантичким и методолошким напоменама, дилемама и контраверзама о појмовима домаћинство и газдинство², као свој допринос³ и подстицај другим ауторима да дају њихове прилоге ради потврђивања, побошљавања, проширивања или оповргавања ауторових и других ставова у вези појмова домаћинство и газдинство – двема разнородним али и међусобно повезаним одредницама у агроекономској теорији и пракси, као и синтагмама изведеним или повезаним са ова два појма.

Кључне речи: домаћинство, газдинство, чланови, социо-економске категорије домаћинства, семантичке и методолошке напомене, дилеме и контраверзе.

TRACTATE ON HOUSEHOLD AND FARM

M. Ševarlić¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade

Summary. In this paper work author continues and expands deliberation on semantic and methodological remarks, dilemmas and controversies regarding concepts of household and farm, as his contribution and incentive to other authors to make their own contributions in order to confirm, improve, increase or disprove the author's and other opinions on concepts of household and farm – two heterogeneous but mutually connected notions in agroeconomic theory and practice, as well as on syntagms emanated or connected with these two concepts.

Key words: household, farm, members, socio-economic categories of households, semantic and methodological remarks, dilemmas and controversies.

МИКРОМОДЕЛИ ЗА ОЦЕНУ ЕКОЛОШКЕ ОДРЖИВОСТИ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Др Јонел В. Субић¹,
Др Весна Ж. Поповић¹,
Др Драго В. Цвијановић¹

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Абстракт: Основни циљ овог рада је да прикаже моделе за оцену одрживости развоја на фармама, стављајући притом акценат на еколошку функцију пољопривреде.

Концепт одрживе пољопривреде намеће промене у производњи и потрошњи пољопривредно-прехрамбених производа. Реоријентација са високопродуктивне на, еколошки више оријентисану, мултифункционалну пољопривреду је у овим околностима од изузетне важности. На нивоу фарми, очување и снажење одрживе мултифункционалне пољопривреде огледа се у обезбеђењу диверсификоване производне активности. У том контексту, ради доношења одлука које се тичу ефективности заштите и унапређења животне средине на фармама, користе се микромодели за оцену еколошке одрживости.

Кључне речи: пољопривреда, еколошка одрживост, микромодели, фарме

MICROMODELS FOR EVALUATION OF ECOLOGICAL SUSTAINABILITY IN AGRICULTURE

Jonel Subic¹, Ph.D.,
Vesna Ž. Popović¹, Ph.D.,
Drago V. Cvijanović¹, Ph.D.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Abstract. The main scope of this work is to illustrate models in which sustainable farm development could be measured, accentuated primarily on ecological function of agriculture.

In order to be oriented to sustainable agriculture, certain changes in production and consumption of agricultural and food products are necessary. Reorientation from intensive agricultural production to, more environmentally friendly, multifunctional agriculture is of great importance in those circumstances. One of main principles of maintaining and strengthening the role of multifunctional agriculture is the access to the variety of methods for agricultural holdings development. In that sense, in the purpose of adoption decisions concerning efficiency of environmental protection and improvement, special micromodels are elaborated to evaluate environmental sustainability on farms.

Key words: agriculture, ecological sustainability, micromodels, farms

THE ASSOCIATIONS OF AGRICULTURAL PRODUCERS FOR SALE OF AGRICULTURAL PRODUCTS

Nicolae Istudor ¹, Ph.D, Senior Lecturer

¹ Academy of Economic Studies, Bucharest

Abstract: Romania's EU accession will be completed, most probably, in the year 2007, this being more a political action, than an economical one. Still, the accession of Romania's economy to EU's competitive economy will be very difficult (especially the agriculture and food industry). One of the present problems for the agricultural food industry is the production of qualitative uniform products, in quantities large enough to satisfy the demand of 450 million consumers. Thus, establishing associative forms in the production and commercialization of agricultural food products can contribute to the increase in competitiveness of Romanian products on the European market.

Key words: accession, competitiveness, quality, agricultural food products, agricultural producer, association, cooperation, market, objective, performances.

УДРУЖЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА ЗА ПРОДАЈУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

Nicolae Istudor ¹, Ph.D.

¹ Academy of Economic Studies, Bucharest

Апстракт. Приступ Румуније ЕУ биће завршен, вероватно, у 2007. години. То је више политички него економски догађај. Такође, приступ Румунске економије компаративној економији ЕУ биће веома тежак (посебно у пољопривреди и прехранбеној индустрији). Један од тренутних проблема за пољопривредно–прехранбену индустрију је производња квалитетом уједначених производа, у обиму довољном да покрије потребе 450 милиона потрошача. Успостављање удружења у производњи и комерцијализацији пољопривредно–прехранбених производа може допринети повећању конкурентности румунских производа на тржишту Европе.

Кључне речи: приступање, конкурентност, квалитет, пољопривредно– прехранбени производи, пољопривредни произвођачи, удружења, тржиште, перформансе, циљ.

ПРОФИТАБИЛНОСТ ПРОИЗВОДЊЕ МАЛИНЕ НА ПОДРУЧЈУ СРБИЈЕ

Др Биљана Вељковић¹, доцент,
Др Светислав Петровић¹, ред. проф.,
Александар Лепосавић²,
Мр Иван Глишић¹

¹ Агрономски факултет, Чачак

² Центар за воћарство Чачак, Институт Србија

Абстракт: Висока робност малине и дугогодишњи извоз на светско тржиште битно су утицали на развој и интензивирање производње малине у Србији. Остварење економских интереса произвођача малине, као и постизање профита било је пресудно у доношењу одлуке да се инвестира у вишегодишње засаде малине и крене у економско исплативи бизнис. Из појединих породичних газдинстава постепено се формирају породичне фирме са заокруженим циклусом производње (засади малине и мини хладњаче), односно са финалним производом смрзнутом малином. Да би се постигли критеријуми у производњи малине које намеће светско тржиште неопходно је остварити ниво у квалитету и квантитету производње. Због тога интензивна производња малине захтева примену савремене агротехнике при подизању и гајењу малињака, а неопходно је израчунати економичност и трошкове производње, да би се одржала конкурентност на тржишту. У раду је извршена економска анализа која показује колика је вредност финансијских средстава потребна да би се засновао засад малина, а дата је и просечна калкулација производње малине на подручју Србије, као и остварени профит и ниво економске исплативости.

Кључне речи: малина, производња, трошкови, профитабилност

PROFITABILITY IN RASPBERRY PRODUCTION IN SERBIA

Biljana Veljković¹,
Svetislav Petrović¹,
Aleksandar Lepasavić²,
Ivan Glišić¹

¹ Faculty of Agronomy Cacak

² Agro-cultural Research Institute Serbia, Fruit and Grape Research Centre Cacak

Summary. Serbian position on the world market in raspberry production might be held only by obtaining the level in quality and quantity of production. The development of intensive raspberry production requires the application of modern technology for cultivating and growing raspberry orchards; also it is necessary to plan and keep records on costs and production economy. Level of profitability is mostly dependent on range of raspberry production and buy-out price and it can be increased by lowering production costs, increasing yield per area unit as well as by applying better organization of raspberry production and buy-out.

УПРАВЉАЊЕ РЕСУРСИМА У КОНТЕКСТУ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ

Др Зоран Рајић¹, доцент,
Бојан Димитријевић², дипл. инж.,
Радован Давидов¹, дипл. инж.,
Ивица Мишић³, дипл. инж.

¹ Пољопривредни факултет Земун,

² СО Петровац на Млави,

³ Комерцијална банка Београд

Абстракт: Адекватно управљање ресурсима основни је предуслов успешне пољопривредне производње. Већина општина у којима је пољопривреда основна делатност суочава се са значајним осипањем људских и других природних ресурса. Нереално је очекивати да локална самоуправа може сама зауставити негативне трендове. Охрабрује чињеница да се у многим општинама раде програми развоја пољопривреде, формирају аграрни фондови из којих се финансијски и на друге начине помажу перспективна газдинства. Приступ по коме се произвођачи не препуштају сами себи, већ се даје подршка њиховом организовању, олакшава повезивање са добављачима и купцима, финансијским и научним институцијама, релативно брзо даје резултате. Потпора јачању индивидуалних газдинстава стимулише млађу популацију да остане на селу и да се егзистенцијално веже за пољопривреду. Са ширег аспекта, зауставља се или успорава процес деградације земљишта, а на ефикаснији и ефективнији начин користи постојећа пољопривредна површина.

Кључне речи: ресурси, управљање, одрживи развој

RESOURCE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF AGRICULTURE DEVELOPMENT

Zoran Rajić¹,
Radovan Davidov²,
Bojan Dimitrijević¹, e-mail: bojandi@agrifaculty.bg.ac.yu,
Ivica Mišić³

¹ Faculty of Agriculture Zemun,

² SO Petrovac on Mlava,

³ Commercial bank, Belgrade

Abstract. Adequate resource management represents the basic precondition for successful agricultural production. The majority of municipalities in which agriculture represent the primary activity are facing the significant dispersal of human and other natural resources. It is unreal to expect that local self-government can stop the negative trends by itself. There is an encouraging fact that in many

municipalities there are agriculture development programmes, and agrarian funds were established to supports perspective households, financially and on some other ways. This kind of approach, where producers are not left on their own, but supported to organise, to make connections with suppliers and buyers, financial and scientific institutions, relatively fast gives the results. Supporters of individual households stimulates younger population to stay in villages and to work in agriculture. Wider aspect of such approach considers stopping or slowingdowning the process of land deterioration, and more efficient and effective usage of agricultural areas.

Key words: resources, management, sustainable development

УТВРЂИВАЊЕ ПРИНОСНЕ ВРИЈЕДНОСТИ СТАЈЕ ЗА МУЗНЕ КРАВЕ

Мр Сањин Ивановић ¹, асистент,

¹ Пољопривредни факултет, Београд – Земун

Абстракт: У раду је најпре истакнут значај стаје за музне краве за успјешно одвијање производње млијека, а затим приказана могућност оцјене економске ефективности инвестиционих улагања у прибављање стаје, утврђивањем њене приносне вриједности за услове производње на анкетираним породичним газдинствима.

Анализом је утврђено да је приносна вриједност стаје за музне краве, при комбинованом и при стајском систему гајења, већа од њене набавне вриједности, тј. да је улагање у изградњу стаје економски цјелиходно. Резултати истраживања су показали и да је већа приносна вриједност стаје при комбинованом у односу на стајски систем гајења музних крава. Поред тога, истраживањем је утврђено да на висину приносне вриједности стаје за музне краве, знатно утиче и однос цијена инпута и аутпута.

Кључне ријечи: приносна вриједност, модел, стаја за музне краве, систем гајења, односи цијена.

DETERMINATION OF THE MILK COW BARN YIELD VALUE

Sanjin Ivanović ¹, M.Sc.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade

Abstract. The study stresses the importance of milk cow barns for the successful production of milk. The possibility of determining the economic efficiency of investments in the purchase of cow barn was shown by evaluating its yield value under the production conditions of the family farms included in the poll. Based on the results obtained the yield value of milk cow barns using both combined and barn system breeding was found to be greater than its purchase value, i.e. investments in the construction of barns were found justifiable from the economic standpoint. In addition, greater yield value was recorded under the conditions of combined breeding system in relation to the milk cow barn breeding system. The input-output price relationship was found to effect yield value of milk cow barns as well.

Key words: yield value, model, milk cow barn, breeding system, price relationship

ПАСУЉ У СТРУКТУРИ СЕТВЕ ВОЈВОДИНЕ

Др Даница Бошњак¹, ред. проф.
Др Мирјана Васић², научни сарадник

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

² Научни институт за ратарство и повртарство, Нови Сад

Абстракт: У раду се анализирају пожете површине пасуља у периоду од 1954-2003. године. Анализа обухвата период у целини као и поједине декаде испитиваног периода.

Пасуљ се у Војводини гаји на просечној површини од око 8 000 ha што је 0,5% укупних ограничених површина Покрајине, односно нешто мање од 10% укупних површина под поврћем.

Доминантно место у организовању производње имају сељачка газдинства која пасуљ гаје на просечној површини од око 7 550 ha. Ова газдинства са просечним учешћем од 92% у укупним површинама дају обележја производње у Војводини.

Имајући у виду агротехничка својства овог усева и чињеницу да укупна производња не задовољава домаће потребе, сигурно је да утврђена стопа раста у последњој декади испитиваног периода од 1,48% не одражава задовољавајући ниво раста просечних површина под пасуљем у Војводини.

Кључне речи: пасуљ, пожета површина, пољопривредна предузећа, сељачка газдинства.

THE DRY BEAN IN SOWING STRUCTURE IN THE VOIVODINA PROVINCE

Danica Bosnjak, Ph.D.,
Mirjana Vasic, Ph.D.

Summary. In this paper harvested areas under the dry bean in the period 1954-2003 has been analyzed. An analysis covers the whole period, but also certain decades of analyzed period.

Dry bean has been cultivated on average area of about 8,000 ha. That is 0.5% of total province's arable area and about 10% of area under vegetable production.

The family farms, which cultivate dry bean on the average area of the about 7,550 ha have the dominate role in the organization of the production. Their participation in the total area is 92% and thus these farms give main feature of dry bean production in Voivodina Province.

Harvested areas under the dry bean in Voivodina are characterized by significant stability. That is on the first place consequence of the high stability of the family farms' area.

Taking into consideration agro technical characteristics of this crop and the fact that domestic supply does not meet needs of domestic consumers can conclude that rate of growth of 1.48% which was established in the last decade of analyzed period is not satisfactory.

ПРОГНОЗА ПОТРОШЊЕ ВОЋА ЗА 2007. ГОДИНУ

Др Маја Штрбац¹,
Др Драго Цвијановић¹,
Др Бранислав Влаховић², ред. проф.

¹ Институт за економику пољопривреде Београд, e-mail: office@mail.iep.bg.ac.yu

² Пољопривредни факултет, Нови Сад

Абстракт: Потрошња пољопривредно-прехранбених производа представља друштвени процес, она је крајњи циљ сваког произвођача агроиндустријских производа и као таква значајан извор прихода. Од структуре потрошње зависи и обим производње. Обим и квалитет исхране детерминише укупни животни стандард потрошача и утиче на физички обим и квалитет пољопривредно-прехранбених производа.

Основни циљ истраживања овога рада јесте да се сагледају основна обележја потрошње воћа у Србији и Црној Гори, по становнику, за временски период од 1992-2002 године посматрано како укупна потрошња воћа и грожђа, тако и потрошња банана, јабука, грожђа и осталог воћа. Такође, указаће се на стање и тенденције у потрошњи воћа у Србији и Црној Гори, као и место које наша земља заузима у Европи на основу добијених параметара. Да би се сагледале промене у потрошњи, одређене појаве ће бити компарирани са ранијим периодима. На бази екстраполираних вредности тренда биће предвиђена потрошња воћа у Србији и Црној Гори за 2007. годину.

Овим радом се жели дати теоријски и практичан допринос разматрању проблематике исхране, као смерница за предузимање адекватних мера за унапређење производње и потрошње воћа у Србији и Црној Гори.

Кључне речи: потрошња, воће, прогноза.

THE CONSUMPTION OF FRUIT FOR THE YEAR 2007

Maja Štrbac¹ Ph.D.,
Drago Cvijanović¹ Ph.D.,
Branislav Vlahović² Ph.D.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

² Faculty of Agriculture, Novi Sad

Summary. The consumption of agricultural food products is continuous biological and social process which is of utmost importance for each individual as well as for an entire community. Today, in Serbia and Montenegro, we can witness irregularities regarding proper nourishment of population which affects the health and well-being of entire Nation. Frequent migrations, low wages and increased cost of living, have contributed to continuous negative trends regarding nourishment.

The basic goal of this paper is to survey fruit consumption in Serbia and Montenegro per capita, for the period of 1992-2002, in total. Also, this paper will signify state and trends of fruit consumption in Serbia and Montenegro and position of our country in Europe, based on the attained parameters. Particular instances will be compared with previous periods, so as to review the changes in consumption. Based on forecasting value of trends, consumption of fruit in Serbia and Montenegro for the year 2007 will be predicted.

This paper will provide theoretical and practical contribution for those responsible to carry out adequate actions to improve fruit production and consumption in Serbia and Montenegro.

Key words: Consumption, prognosis, fruit.

МЕСТО СРБИЈЕ У ИНТЕГРАЦИОНИМ ПРОЦЕСИМА У ЕВРОПИ

Мр Ружица Мрдаковић Цветковић¹,
Проф. др Милинко Миленковић²,
Prof. dr Claudiu Cicea³

¹ Институт економских наука, Београд

² Пољопривредни факултет, Лешак

³ Faculty of Management, Academy of Economic Studies

Абстракт: Србија има централно место у региону југоисточне Европе и захваљујући томе предиспозиције да свој економски развој базира на разним видовима сарадње са земљама у окружењу. Географски положај омогућава развој инфраструктуре, пре свега саобраћајне, сарадњу у области туризма и пољопривреде и пограничну сарадњу са земљама у окружењу. Пријемом суседних земаља у Европску унију наша земља ће се наћи у окружењу Европске уније, а један од приоритетних циљева економске политике је придруживање овој најзначајнијој европској интеграцији.

Кључне речи: економске везе, спољнотрговинска размена, интеграција, дезинтеграција, међународни споразуми

SERBIAN PLACE IN EUROPEAN INTEGRATION

Ružica Mrdaković-Cvetković¹, M.A.,
Milinko Milenković², Ph.D.,
Claudiu Cicea³, Ph.D.

¹ Institute of Economic Sciences

² Faculty of Agriculture, Lešak

³ Faculty of Management, Academy of Economic Studies

Abstract. Having a central position in the Eastern European region, Serbia has a high potential to base its economic development on various forms of cooperation with surrounding countries. Its geographic location enables Serbia to develop infrastructure, especially traffic infrastructure, cooperation in fields of tourism and agriculture, as well as frontier collaboration. When the neighboring countries join the European Union, our country will find it's self in the European Union surrounding. Serbia's accession to the most significant European integration certainly is one of the major goals of economic politics.

Keywords: economic relations, external trade, integration, disintegration, international convencions